

I. OMUL, SOCIETATEA ȘI CREȘTINISMUL ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI

1. Argument

Evoluția umanității de la începuturi și până în prezent, istoria culturii și a civilizației au fost împărțite în epoci după mai multe criterii, printre care amintim raporturile dintre om, societate și univers, relația dintre rațiune și sensibilitate, specificul cunoașterii, sfera valorilor, caracteristicile creației umane, dar și a modului în care omul a înțeles relația sa cu Dumnezeu. Nu există opinii unanime în această periodizare a istoriei culturii și civilizației, însă majoritatea autorilor identifică cultura și civilizația antică, epoca medievală, goticul, renașterea, clasicismul, iluminismul, modernismul și epoca în care se pare că ne aflăm noi, postmodernismul.

Sintetizând și grupând aceste trăsături, în opinia noastră, considerăm că istoria culturii și civilizației umane poate fi grupată în trei perioade mari: epoca antică, clasicismul – care include goticul, renașterea barocul și iluminismul, și a treia

perioadă – modernismul și postmodernismul, despre acesta din urmă vom face câteva succinte considerații.

Din perspectiva revelației naturale și supranaturale a dreptei credințe, alături de alți autori, cum ar fi Mircea Eliade, considerăm că istoria umanității poate fi împărțită în epoca precreștină și epoca creștină. În prezent, există numeroase religii, confesiuni religioase, secte, dar care nu au vocația universalității, inclusiv sub aspect rațional și valoric, așa cum o are creștinismul, nu exprimă și nu cuprind Adevărul ontologic Absolut, nu îl recunosc pe Dumnezeu, unic în ființă și întreit în Persoane, care este Cel ce este, Calea, Adevărul și Viața, nu cunosc și nu recunosc tainele Duhului Sfânt și ale Bisericii și nici rolul mântuitor al Crucii Domnului și nici sfințenia Maicii Domnului ca Născătoare de Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu care s-a făcut om, a luat din iubirea sa necuprinsă și firea omenească s-a jertfit și a Înviat pentru a noastră mântuire, pentru ca și noi să devenim fii ai lui Dumnezeu după har. Vorbesc cel mult de adevăruri relative ale existenței, de un transcendent divin impersonal, fără a face distincție dintre necreat și creat, cum este cazul concepțiilor mistice panteiste. Mai rău este că, exceptând cele trei credințe monoteiste și credințele pe care se întemeiază cultura orientală, toate celelalte, confesiuni, secte sau chiar „religii”, direct sau indirect, îl neagă pe Dumnezeu, Îl refuză, ba chiar îl ironizează, așa cum se întâmplă în perioada postmodernă și, prin urmare, sunt moduri de gândire umane nonvalorice.

Adepții acestui mod de gândire și de înțelegere a omului, a societății, uită câteva adevăruri demonstrate existențial. Nimic nu este posibil fără Dumnezeu, în afară de păcat și de nonsens, absurdul, nefirescul, toate acestea create de omul care se distanțează de Dumnezeu și de oameni, preferând absolutul

egoismului personal și limitele existențiale ale acestei lumi. Deși strigătul filosofului Nietzsche – „*Dumnezeu a murit*” – stă la baza postmodernismului contemporan, adevărul este cu totul altul. Dumnezeu nu moare, ci numai credința dreaptă a omului. Creștinismul nu cade, ci numai noi cădem din creștinism, așa cum bine spunea părintele Arsenie Boca. Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut, iubirea sa pentru oameni este nemărginită, nu este din această lume, dar totodată este adevărat că Dumnezeu nu se lasă batjocorit.

Prin urmare, nu există, evolutiv vorbind, un progres continuu al culturii, al civilizației, al istoriei care să configureze sensuri valorice, raționale existenței, să o transfigureze, pe o cale ascendentă, spre desăvârșirea în Dumnezeu, spre îndumnezeire prin har la care omul este chemat prin Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și prin om întreg Universul. Regresul, involuția sunt și ele prezente la nivel individual și social, fiind dimensiuni ale istoriei. Trecerea, schimbarea, devenirea sunt caracteristici ale lumii create, care ca sens pot fi întru desăvârșirea spirituală individuală și colectivă în Hristos, sau lipsite de sens, involutive. Și aceasta pentru că omul a fost înzestrat cu libertate, a rațiunii, a voinței și a sensibilității, putând să aleagă dintre bine și rău. Nu înseamnă că destinul omenirii este determinat exclusiv de voința omului. Dumnezeu și harul său lucrează neîncetat spre împlinirea voii lui Dumnezeu relevantă și nouă. Fără harul lui Dumnezeu, indiferent că omul este conștient de prezența lui sau nu, îl primește sau îl refuză, universul, creația s-ar risipi, s-ar transforma în nimic.

Postmodernismul contemporan este o epocă de mari contradicții existențiale în istoria mântuirii omului și a lumii: credința coexistă cu necredința, valoarea cu nonvaloarea, progresul cu regresul. Tendința dominantă este recesivă, de abandonare a

raportării omului la Dumnezeu, de disoluție a valorilor perene ale dreptei credințe și culturii, de transformarea omului în individ dominat de raționalismul tehnologic și de schimbarea statutului său existențial din scop al creației într-un simplu mijloc, de pervertirea libertății cu iluziile acumulării și consumismului.

2. Ce este postmodernismul?

Tot mai multe curente ideologice își fac apariția și influențează societatea care, până nu demult, își avea un filon trainic în cultura și spiritualitatea creștină. În acest context, se vorbește tot mai mult de postmodernism.

Postmodernismul este termenul de referință aplicat unei vaste game de evoluții în domeniile de teorie critică, filosofie, arhitectură, artă, literatură și cultură. Diversele expresii ale postmodernismului provin, depășesc sau sunt o reacție a modernismului. Dacă modernismul se consideră pe sine o culminare a căutării unei estetici a iluminismului științific și rațional, o etică și umanism juridic raționalizat și normativizat, toate cu valoare universală, postmodernismul se ocupă de modul în care autoritatea acestor entități ideale (numite metanarațiuni) este slăbită prin procesul de fragmentare, consumism și deconstrucție. Jean-François Lyotard¹ a descris acest curent drept o „neîncredere în metanarațiuni”; în viziunea acestuia, postmodernismul atacă ideea unor concepții universale, monolitice, stabile privind omul și existența monolitice și în schimb încurajează perspectivele fracturate, fluide și pe cele multiple,

¹ A se vedea Jean-François Lyotard, *The Postmodern Condition. A Report on Knowledge*, Editura Manchester University Press, SUA, 1984.

promovând relativismul valoric de natură științifică, artistică sau morală. Nimic nu are sens, de aceea totul este îngăduit. Existența este individuală, concretă, fără universalii.

Prin urmare, postmodernismul este o ideologie, specifică epocii pe care o trăim sau a „eonului” prezent, cum ar spune Blaga, cu consecințe asupra modului în care omul înțelege lumea, se raportează la lume, la valori, dar și la divinitate.

Postmodernismul reprezintă un set de răspunsuri de ordin intelectual, cultural, artistic, academic sau filosofic la condiția omului și a lumii create. Un termen utilizat este „postmodernitatea”, care se referă la toate fenomenele ce au succedat modernității.

Pentru a înțelege cât mai bine ce este postmodernismul, ce înseamnă a fi postmodern, este bine să caracterizăm modernismul, ce înseamnă a fi modern. Cuvântul „modern” își are originea în latinescul „modo”, care înseamnă „chiar acum”. Postmodern înseamnă, deci, *ad litteram*, „după chiar acum”. Modernismul este întotdeauna, din punct de vedere istoric, într-o luptă cu ceea ce a fost imediat înaintea sa. Modernismul sfârșește prin a se lupta cu el însuși și astfel devine inevitabil postmodernism. Așadar, postmodernismul apare ca o consecință, respectiv, ca o continuare a modernismului, dar și ca o realitate ce se opune modernismului prin unele aspecte proprii; deci, continuare a modernismului, dar și o reacție deconstructivistă la adresa modernismului. În drumul de la modernism spre postmodernism, „deplasarea” a înlocuit ierarhia valorilor culturale și spirituale aflate în disensiune și continuă proliferare; s-a extins geografia conflictului, iar prezentul a fost devastat de „războaie culturale”, care au condus la nevoia presantă de a reafirma ordinea socială a lucrurilor.²

² Pentru dezvoltări, a se vedea Gheorghe Cristian-Popa, *Postmodernismul nu-L neagă pe Dumnezeu, Îl ironizează*, publicat în <https://>

În esență, postmodernismul este definit de filosofi și sociologi, ca o tendință în cultura ultimelor decenii care a afectat o varietate de domenii ale cunoașterii, inclusiv filosofia. Discuțiile postmoderne acoperă o gamă largă de probleme socio-filosofice legate de viața externă și internă a individului, politică, morală, cultură, artă etc. Principala caracteristică a situației postmoderne a fost o ruptură decisivă cu societatea tradițională și stereotipurile ei culturale. Totul este supus unei revizuirii reflexive, evaluate nu din punctul de vedere al valorilor tradiționale, ci din punctul de vedere al eficienței. Postmodernismul este văzut ca epoca unei revizuirii radicale a atitudinilor de bază, a respingerii viziunii tradiționale asupra lumii, epoca rupturii cu toată cultura anterioară.

Toți reprezentanții postmodernismului sunt uniți de un stil de gândire, în cadrul căruia nu se acordă preferință constantei cunoașterii, ci instabilității acesteia; nu sunt apreciate rezultatele abstracte, ci concrete ale experienței; se afirmă că realitatea în sine, adică „lucru în sine” de care vorbește Kant este inaccesibil cunoștințelor noastre. Spre deosebire de concepția kantiană, nici realitatea fenomenală nu poate fi cunoscută, nu se poate spune ce este realitatea. Accentul ideologiei postmoderniste nu se pune pe obiectivitatea adevărului, ci pe relativitatea acestuia. Prin urmare, nimeni nu poate pretinde că știe ce este adevărul și mai mult, nici o persoană, nici Dumnezeu nu sunt Adevărul. Fiecare înțelegere este o interpretare umană, care nu este niciodată definitivă. În plus, este influențată semnificativ de fapte precum clasa socială, etnică, rasială, tribală etc. aparținând individului.

ziarullumina.ro/educatie-si-cultura/interviu/postmodernismul-nu-l-neaga-pe-dumnezeu-il-ironizeaza-35933.html

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	5
Partea întâi – ESEURI	11
I. OMUL, SOCIETATEA ȘI CREȘTINISMUL	13
ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI	13
1. Argument	13
2. Ce este postmodernismul?.....	16
3. Societatea postmodernă. Omul postmodern	26
4. Postmodernismul și creștinismul.....	61
II. STAREA NATURALĂ ȘI STAREA SOCIALĂ A OMULUI	64
1. Scurte considerații istorice și doctrinare	64
2. Categoriile existențiale ale stării naturale și ale stării sociale	72
III. OMUL, SOCIETATEA ȘI STATUL. MITURILE SOCIETĂȚII CONTEMPORANE. ABOLIREA STATULUI DE DREPT	80
1. Dimensiunea socială a existenței omului	80

2. Contractul social, fundamentul teoretic al statului, constituției și dreptului.....	86
3. Miturile societății contemporane și ordinea juridică. Moartea statului de drept.....	100
4. Premise pentru restaurarea omului a statului și a societății	112
IV. LIBERTATEA ȘI DREPTATEA versus LEGEA ȘI JUSTIȚIA.	115
1. Argument	115
V. FAMILIA ORTODOXĂ ȘI PARTENERIATUL CIVIL OCCIDENTAL.....	132
1. Argument	132
2. Familia tradițională ortodoxă.....	136
3. Aspecte juridice privind nelegalitatea căsătoriilor între homosexuali și a parteneriatelor civile	139
VI. FRICA ȘI DISCRIMINAREA, METODE DE GUVERNARE ÎNTR-O SOCIETATE PRETINS DEMOCRATICĂ.....	155
1. Cerințele statului de drept și încălcarea lor de către actualii guvernanți	155
2. Discriminarea și formele ei. Reglementări normative care încalcă principiul nondiscriminării și drepturile fundamentale ale omului.....	165
3. Aspecte de jurisprudență constituțională și a unor instanțe judecătorești	188
VII. CONVERGENȚA SISTEMELOR ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ MONDIALĂ. ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII ..	199
ȘI CREȘTERII ECONOMICE	199
1. Argument	199

2. Teoria convergenței sistemelor	200
3. Teoria creșterii economice zero	206
4. Un experiment reușit: România a implementat cerințele „teoriei creșterii economice zero”	214
5. Reflecții de final.....	224
VIII. UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA. COLABORARE, SPRIJIN SAU DOMINAȚIE ȘI SUBORDONARE?	230
1. Introducere	230
2. Despre globalizare. Noțiune și istorie	235
3. Scurte considerații despre organizația europeană suprastatală „Uniunea Europeană”	242
4. Supremația Constituției în contextul principiului priorității dreptului Uniunii Europene.....	246
5. Raportul dintre dreptul Uniunii Europene și normele constituționale.....	251
6. Ce reprezintă Uniunea Europeană pentru România ...	258
IX. OMUL ȘI TIMPUL ÎN POSTMODERNISM	268
1. Dimensiunile obiectivă și subiectivă ale timpului	268
2. Natura timpului și omul în relație cu timpul, conform dreptei credințe ortodoxe	275
3. Răscumpărarea timpului.	284
Regăsirea timpului pierdut	284
X. DICTATURA ÎN DEMOCRAȚIE. ASPECTE JURIDICE, FILOSOFICE ȘI TEOLOGICE.....	292
1. Putere și libertate	292
2. Laicizarea statului și a societății civile contemporane, premise ale dictaturii în democrație	295

3. Dictatură și democrație	307
4. Legalitatea și legitimitatea puterii statului în democrație	313
5. Excesul de putere și situațiile excepționale	317
XI. LIBERTATE ȘI DREPTURI CONSTITUȚIONALE ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI	327
1. Despre libertate și libertăți	327
2. Limite, restrângeri și derogări privind exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale.....	343
XII. CONFLICTELE JURIDICE ȘI POLITICE DE NATURĂ CONSTITUȚIONALĂ. COMPORTAMENTUL CONSTITUȚIONAL LOIAL AL AUTORITĂȚILOR STATULUI ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI	360
1. Supremația Constituției și garanții ale respectării obligației de loialitate constituțională.....	360
2. Soluționarea conflictelor de natură constituțională.....	366
3. Conținutul conceptului de „loialitate constituțională”	379
4. Unele aspecte ale conținutului conceptului de loialitate constituțională în jurisprudența Curții Constituționale a României.....	387
5. Propuneri de lege ferenda și unele concluzii	391
XIII. IDOLI ȘI ILUZII ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI.....	396
1. „Tatăl nostru”	396
2. Iluzii ale omului contemporan.....	414
3. Iluzia fundamentală	424
XIV. ÎNSTRĂINARE ȘI REGĂSIRE	425
1. Argument	425

2. Despărțirea	427
3. Despărțirea de Dumnezeu și de idolii vremurilor noastre	433
3. Concluzii	447
XV. CUM POT OAMENII SĂ-ȘI ORGANIZEZE VIAȚA PENTRU A DEPINDE CÂT MAI PUȚIN DE STAT?	
1. Argument	449
2. Statul contemporan. Caracteristici	452
3. Statul și omul. Despărțirea de puterea statului	460
XVI. NORMATIVISMUL JURIDIC ÎN EPOCA POSTMODERNISMULUI	
1. Aspecte generale privind normativismul juridic	476
2. Puterea discreționară și excesul de putere. Situțiile excepționale.....	487
3. Neconstituționalitatea restrângerii exercițiului unor drepturi pe durata existenței stării de urgență și a stării de alertă. Exces de putere	491
XVII. DESPRE SUVERANITATEA NAȚIONALĂ ȘI PUTEREA DE STAT. ESTE NECESARĂ O LEGE A SUVERANITĂȚII NAȚIONALE?	
1. Argument	503
2. Suveranitatea	513
3. Puterea de stat. Caractere și organizare	519
4. Este necesară o lege a suveranității naționale?	539
XVIII. CINE SUNT EU? OMUL ȘI LUMEA	
1. Unele aspecte despre scop și finalitate în natură.....	544
2. Omul și Universul.....	550

- 3. Scurte considerații despre principiul antropic..... 556
- 4. Dreapta credință ortodoxă și piul antropic 566

**PARTEA a doua – CUGETĂRI PENTRU VREMURILE
NOASTRE 571**

BIBLIOGRAFIE 619